

minutiú: *coscollina*, *garrigó* (Font i Quer, l. c.) ultra els ja esmentats *carrasquilla* i *carrasqueta*.

Nyeula, *nyeuladissa*, *nyeular*, *nyeu-nyeu*, *nyeu-nyeu-nyeu*, *V. nyau-nyau* *Nyic*, *nic*, *-ga*, *nyica*, *nyic-i-nyac*, *V. nyac*

NYICRIS, adj., m. i f. '(persona) escarransida, magra, malaltissa' (*DAG*, *DFA*); mot afectiu i popular usat en gran part del domini; en trobem un exemple en el teatre de Pitarra (c. 1860): «Ambròs: --- és tot ànima. / Dolores: No'm basta; / si 'm caso, vull que l'aymant / també tingui cos. / Ambròs: --- t'hi casaràs! / Dolores: Jo ab aquell *nyicris!*» (*GatSingl.* II, 329). N'existeixen a més les variants *nyiqueris* (usat per NOLLER i JRUYRA), *nyicritis* (localitzat per *AlcM* al Ross.) i *nyiclis* (Tort., *BDC* III, 103), i notem a més *nyecra* 'persona magra, raquítica' (Men.), amb variant *nyèquera*, que s'hi diu també d'un ocell, una espècie de bosqueta (veg. *NYAC*), i *nyicris* es diu en algunes localitats de la flor espècie *Muscari comosum* (anomenada també *barralet*, *calabruixa* etc.). A Olot val com a fórmula de negació entre infants en el sentit de 'de cap manera', amb variant *nyèclits* a Eiv. (PzCabr., *Ibiza*) i *nyècalis* a Vall segons *AlcM*. Interessa notar el gall. dial. *nicris* «niño muy pequeño» a Lánacara, *nicrén* a Picato, *nicrexo* i *nicroxo* en altres bandes de la província de Lugo (Eladio Rodríguez, *Apèndix*). Més aviat que d'origen expressiu, basat en la síl·laba *nyec* 'xic, migrat' (*NYAC*), aquesta família sembla relacionada amb el llatí medieval *nichil* (cl. *nihil*);¹ mot molt probablement emprat entre els escolars i estudiants del llatí en el sentit de 'no-res', 'no val res (dit d'un xicot o una persona)', va passar als ambients més amplis en forma canviada: *niclis* > *niklis*, *nikris*; cf. castellà vulgar *cris* < *clis* per *eclipse* (*DECH* II, 101b20), i per a *ni-* > *gi-* notem *nyiguitós*, *nyiquetejar* per *neguitós* etc. (*NEGUIT*). S'explica també a base de *nichil* el gall. *niche* «cosa petuena, cativa y de poco valor», com en la frase «este hombre o esta cosa es un *niche*» (que Sarmiento, *CaG*, 203r, donava de Seixo, cap a mitjan S. XVII); *DECH* I, 274b42.

¹ Sobre aquesta forma, veg. *DECH* I, 274b33ss.

Nyifa, *nyifar*, *nyifla*, *nyifles*, *V. nyaufar* *Nyiga*, *V. nyac* *Nyigar*, *V. lligar* *Nyigolar*, *V. grinyolar* *Nyigo-nyigo*, *nyigui-nyogui*, *V. nyac* *Nyiguitós*, *V. neguit* *Nyinc-nyigo*, *V. nyac* *Nyngolar*, *V. grinyolar* *Nyinya*, *V. llinya* *Nyinyatge*, *V. llinatge* *Nyinyeta*, *V. llinya* *Nyinyol*, *nyinyola*, *nyinyoler*, *V. llinyol* *Nyipar*, *V. guipar* *Nyip-nyap*, onomatopeia dels lladrucs d'un gosset *Nyiqueris*, *V. nyicris* *Nyiquetejar-se*, *V. neguit* *Nyiqui-nyauqui*, *V. nyac* *Nyiquitós*, *V. neguit* *Nyirvi*, *V. nervi* *Nyiscla*, *V. nyesclo* *Nyisperer*, *nyispero*, *nyispro*, *nyisproner*, *V. nespla* *Nyita* (var. *anyita*, *nita*) 'eina de sel·leter, consistent en una fulleta d'acer tallant amb mànec de fusta, per a tallar les pells' (*DAG*; *AlcM* el localitza a Tarr. i Mall.); castellanisme; en aquesta llengua es diu més aviat *uñeta*, però el cat. *nyita* vé d'una var. *uñita*.⁶⁰

Nyítol, *V. nitol* *Nyiu*, *V. niu* *Nyiular*, *V. nyau-nyau* *Nyiva*, *V. geniva*

Nyivit, ocell esp. *Vanellus vanellus* (País Val., ja en Escrig 1851), conegut amb d'altres noms com *fredeluga*, *viuda*, *verdulaga*, *merita* etc.; *nyivit* sembla ser onomatopeic del crit d'aquest ocell que segons J. Maluquer, *Els ocells*, p. 215, és planívol; Boscà, *Fauna val.*, p. 537, escriu *niuit*.

Nylon, *V. niló* *Nyoc*, *V. nyoca*

NYOCA, 'barreja d'ametlles, avellanès, pinyons, panses etc., que es donen pel bateig d'una criatura', derivat de *nyoc*, variant per la seva part d'*anyoc* 'redol de fruits apilotats o del mateix brot', 'aplec o pilot de coses', mot dialectal d'origen incert, probablement pre-romà (*ANYOC*). □ 1.ª doc.: S. XIX.

Mot registrat pel *DAG*, a la Plana de Vic; el mateix diccionari ens diu que és el refresc usual que dona la gent pobre en els bateigs, i a més duu aquests exemples d'una novel·la de Lluís Nadal (1888), que era de Vic: «vuy tall de llonganissa, demà un agrapat de *nyoca*, sempre li tocava fer beguda» i «butifarra, *nyoca*, rosquilles y vi ranci»; inclou també el següent exemple de «La Veu de Montserrat» (1887), on es fa referència a la *nyoca* donada en una boda: «y'l boigajar de la maynada aridida que's barallava y tot per héurer *nyoca* dels novis y seguidors del casament».

Es tracta del mateix mot en l'expressió *la ciutat d'en Nyoca* (*DFA*), que designa de manera despectiva una població, especialment Barcelona. Segons ens informa *DAG*, en l'any 1821, durant l'epidèmia de febre groga, s'anomenava *la ciutat de Nyoca* el grup de barracons construïts per a la gent pobre a la falda de Montjuïc. D'aquesta expressió degué originar-se *nyoca* 'home menyspreable', que *AlcM* dona com a mot de l'argot amb un exemple d'una novel·la de Joan Santamaria (1925).

La forma *nyoc* apareix amb els mateixos sentits que *anyoc* i el seu sinònim *manyoc*,¹ és a dir com a 'cosa arraimada', 'aplec irregular de coses'; *DAG*, ens dona aquest exemple del llenguatge viu sense especificar la localitat: «els bolets es troben a rengles o a *nyocs*», i cita un altre exemple en ús figurat de «La Veu de Montserrat» (1897); *AlcM* el localitza a St. Feliu de Guíxols i a Sòller, i ens dona a més de Mall. la locució *fer nyoc* 'menjar massa, de manera que fa mal al ventre'. Aquesta variant va escapar a l'atenció del mestre JCoromines en redactar l'article *ANYOC*, però s'hi donen formes paral·leles en aranès *ndc* 'manyoc, cosa arraimada' i sobretot en les variants allí usuals com *nyòc*, *nyoquet*, que podrien ser —com sospita el mestre— manlleus al català (més dades a l'article *ANYOC*).

¹*Manyoc* per la seva part s'explica com a resultat d'un encreuament entre *anyoc* i *manat*; veg. en aquest diccionari I, 340a55, o bé entre *anyoc* i *manoll*.